

جامساز با اشاره به استقرار از بانک‌های دولتی:

دولت غیرمستقیم از خط قرمز خود عبور می‌کند

محمد میرزایی

محمود جامساز، تحلیلگر ارشد اقتصاد ایران معتقد است: «دولت به صورت مستقیم خط قرمزهایش را نمی‌شکند، اما نسبت به استقرار از بانک‌های دولتی به جای استقرار از بانک مرکزی اقدام می‌کند و نتایج این اقدام نیز چیزی جز تورم نخواهد بود.» به گزارش «توسعه‌ایرانی»، بر خلاف وعده‌های مکرر دولت سیزدهم مبنی بر ممانعت از استقرار از بانک مرکزی و ایجاد نقدینگی، به نظر می‌رسد این کار به شیوه استقرار از سایر بانک‌ها صورت گرفته و موجب افزایش حداقل ۳۰ درصدی نقدینگی از ابتدای سال تاکنون شده است.

قرار ندادیم و این هم یکی از عواملی است که باعث شده رشد نقدینگی کاهش یابد. وی افزود: در سالیان گذشته طبق قانون بودجه هر سال، دولت تنخواهی را از بانک مرکزی دریافت می‌کرده اما سال خوشبختانه این تنخواه را در اختیار دولت قرار ندادیم و این هم یکی از عواملی است که باعث شده رشد نقدینگی کاهش یابد. این در حالی است که آمار همین بانک مرکزی، محل خدمت علی صالح‌آبادی نکته دیگری را گواهی می‌دهد. حجم نقدینگی بر اساس داده‌های بانک مرکزی، در سال ۱۴۰۰ بیش از ۱۲۷۵ تریلیون تومان افزوده شده است.

دکتر محمود جامساز، تحلیلگر مسائل اقتصادی با تایید رشد قابل توجه نقدینگی به «توسعه ایرانی» گفت: آمارهای بانک مرکزی نشان می‌دهد میزان نقدینگی در پایان سال گذشته به ۴۷۵۰ تریلیون تومان رسیده است. به گواهی این آمار پایه پول نیز در همین بازه زمانی از ۴۵۵ هزار میلیارد تومان به رقم ۵۹۴ هزار میلیارد تومان در پایان ۱۴۰۰ رسید که به معنای افزایش بیش از ۳۰ درصدی است. وی افزود: این در حالی است که رئیس

دولت سیزدهم نیز اعلام کرده که برای تامین کسری بودجه از بانک مرکزی استقرار نخواهد کرد اما راه استقرار از سایر بانک‌ها را مسدود نکرده و بنابراین در تامین منابع در راستای جبران کسری بودجه به بانک‌های دولتی متوسل می‌شود و این بانک‌ها مطالبات خود را از دولت از بانک مرکزی دریافت می‌کنند و در نتیجه نرسیدن مذاکرات برجام به حتم محقق نخواهد شد. هر چند از ابتدای سال تاکنون دولت مردان مدعی افزایش صادرات نفت در قالب دور زدن تحریم‌ها بودند اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که جنگ روسیه علیه اوکراین و تحریم‌های بین‌المللی علیه این کشور سبب شده تا روس‌ها با دادن تخفیف‌های فراوان بازارهای نفتی ایران را در اختیار بگیرند، به طوری که بر اساس گزارش نشریه بلومبرگ با توجه به این شرایط ایران ناچار شده تا تخفیف‌های بیشتری برای فروش نفت خود قائل شود.

کسری بودجه انکار نشدنی

هنگام بررسی لایحه بودجه ۱۴۰۱ در مجلس شورای اسلامی مشخص بود که دولت با کسری ۴۰۰ تا ۵۲۷ هزار میلیارد تومانی در سال جاری مواجه خواهد شد و راهکارهایی نظیر کسب درآمد ۴۸۴ هزار میلیارد تومانی حاصل از فروش نفتی به عنوان یکی از منابع درآمدی دولت، در سایه تداوم تحریم‌ها و به نتیجه نرسیدن مذاکرات برجام به حتم محقق نخواهد شد. هر چند از ابتدای سال تاکنون دولت مردان مدعی افزایش صادرات نفت در قالب دور زدن تحریم‌ها بودند اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که جنگ روسیه علیه اوکراین و تحریم‌های بین‌المللی علیه این کشور سبب شده تا روس‌ها با دادن تخفیف‌های فراوان بازارهای نفتی ایران را در اختیار بگیرند، به طوری که بر اساس گزارش نشریه بلومبرگ با توجه به این شرایط ایران ناچار شده تا تخفیف‌های بیشتری برای فروش نفت خود قائل شود.

جبران کسری بودجه

با افزایش تورم اقتصاد ایران اکنون هم با مشکلات بین‌المللی فراوانی نظیر تحریم‌های گسترده و عدم امکان انتقال پول به دلیل نپوستن به FATF دست و پنجه نرم می‌کند و هم با مصائب داخلی فراوانی نظیر عدم تحقق درآمدهای بودجه و به چگونگی تامین آن مواجه است و به نظر می‌رسد دولت به غیر از اخذ مالیات هر چند به قیمت نارضایتی اصناف و اقشار مختلف، چاره‌ای جز افزایش نقدینگی و در نتیجه صید ماهی در آمدی از تورم بیشتر نداشته باشد زیرا به اعتقاد برخی اقتصاددانان برنده افزایش تورم فقط

است و حتی برخی از کسبه از دادن این مالیات نیز معاف شده‌اند. آمارها نشان می‌دهد مالیات مشاغل در ۱۱ ماه گذشته برابر با ۱۱ هزار میلیارد تومان بوده که نصف مالیات کارگران و کارمندان بخش خصوصی و دولتی است. با این حساب می‌توان نتیجه گرفت حتی اگر این رقم مالیات به صورت کامل از مشاغل و اقشار مختلف جامعه اخذ شود باز هم فاصله چشمگیری با رقم ۵۲۷ هزار میلیارد تومان آورده شده در بودجه ۱۴۰۱ دارد.

رکورذنی دولت سیزدهم در افزایش تورم

سید ابراهیم رئیسی، رئیس دولت سیزدهم در هنگامه تبلیغات انتخاباتی و همچنین در طول یک سال گذشته بارها وعده داد که تورم را در مسیر کاهش قرار می‌دهد و حداقل به ۲۲ درصد خواهد رساند و پس از آن دولت مردان تلاش خواهند کرد با برنامه‌ریزی دقیق تورم را تکرر می‌کنند اما نگاهی به آمارهای رسمی مرکز آمار ایران نشان می‌دهد تورم از ابتدای سال تاکنون روند صعودی طی کرده و در دی‌پشت ماه به عدد ۵۲٫۲ درصد رسیده است که رقم بی‌سابقه‌ای در ۴ دهه اخیر محسوب می‌شود.

هر چند نگاهی به نرخ تورم در دولت‌های پیشین نشان می‌دهد در زمان ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی تورم تا ۴۹ درصد نیز بالا رفت که تعدیل سیاست‌های اقتصادی عامل آن ذکر شده؛ اما در دولت سیزدهم و پیش از جراحی بزرگ اقتصادی این اتفاق رخ داده و تورم به نرخ ۵۲٫۲ درصد رسیده است.

ادامه روند فعلی سبب خواهد شد وعده مهم دیگر رئیس دولت سیزدهم که همان دستیابی به رشد ۸ درصدی اقتصادی است نیز دور از دسترس باشد زیرا در سایه تداوم تحریم‌ها، رشد فرآیندهای تورم و همچنین رکود و تعطیلی واحدهای تولیدی به دلیل مشکلات فراوان اقتصادی و ناتوانی در تامین مواد اولیه به دلیل نوسانات نرخ ارز و به صرفه نبودن واردات به حتم نمی‌تواند بستر مناسبی را برای رشد اقتصادی فراهم سازد. به عبارت دیگر تمامی اهداف از پیش تعریف شده و وعده‌های ریز و درشت زیربهم نقدینگی و طوفان تورم دفن خواهند شد.

دولت است و با این کار می‌تواند بخشی از کسری بودجه خود را جبران کند اما باید توجه داشت که در این میان هر روز سفره مردم بیشتر آب می‌رود و سبد معیشت آنها کوچک و کوچک‌تر خواهد شد.

محقق نشدن کامل درآمدهای مالیاتی در ۱۴۰۱

بر اساس بودجه ۱۴۰۱ میزان درآمدهای مالیاتی حدود ۵۲۷ هزار میلیارد تومان برآورد شده که نسبت به سال ۱۴۰۰ رشد ۴۰ درصدی برای آن در سال جاری در نظر گرفته شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد عمده درآمدهای مالیاتی دولت توسط کارمندان و کارگران تامین می‌شود به طوری این دو قشر حدود ۱۹ درصد از کل مالیات‌های وصول شده دولت را پرداخت می‌کنند؛ در ۱۱ ماه سال گذشته مجموع مالیات حقوق کارمندان و کارگران برابر با ۲۰ هزار میلیارد تومان بوده است. در حالی که کارمندان و کارگران سالانه حدود ۹ میلیون تومان مالیات می‌پردازند این رقم برای اصناف برابر با میانگین سالانه ۵ میلیون تومان

محمود جامساز در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»: میزان نقدینگی در پایان سال گذشته به ۴۷۵۰ تریلیون تومان رسیده است. به گواهی این آمار پایه پول نیز در همین بازه زمانی از ۴۵۵ هزار میلیارد تومان به رقم ۵۹۴ هزار میلیارد تومان در پایان ۱۴۰۰ رسید که به معنای افزایش بیش از ۳۰ درصدی است

خبر اقتصادی

رئیس سازمان جهاد دانشگاهی اعلام کرد:

موج مهاجرت شرکت‌های دانش‌بنیان از کشور

رئیس سازمان جهاد دانشگاهی با انتقاد از روند رو به رشد مهاجرت نخبگان، اعلام کرد این رویه اکنون در سایه حمایت‌هایی که از شرکت‌های دانش‌بنیان در کشورهای دیگر به ویژه کشورهای همسایه و عربی می‌شود و در غفلت مسئولان، به مهاجرت دسته‌جمعی نخبگان در قالب شرکت‌های دانش‌بنیان رسیده است.

به گزارش ایرنا، روح‌الله دهقانی فیروزآبادی تصریح کرد: در حال حاضر کشوری مانند امارات ۱۰۰ هزار ویزای طلایی به فنانوران می‌دهد و ترکیه و کشورهای دورتر جوانان ما را جذب می‌کنند. سال‌های پیش هنگامی که یک جوان نخبه تحصیلات خود را به پایان می‌رساند، به یکی از کشورهای پیشرفته مهاجرت می‌کرد و ممکن بود در این بین چند دوست خود را نیز برای مهاجرت تشویق کند، اما هم اکنون یک شرکت دانش‌بنیان به ترکیه یا امارات مهاجرت می‌کند و این مساله بسیار جای تامل دارد چرا که ممکن است شرکت‌های دانش‌بنیان دیگر را تشویق به مهاجرت کند.

رئیس جهاد سازمان جهاد دانشگاهی ادامه داد: علت بروز این مساله نیز مشخص است چرا که دانش‌بنیان‌های ما فناوری‌هایی تولید می‌کنند که در کشورمان مشتری ندارد.

بنابنه اظهارات گرمی‌راد:

۵۰ درصد خاویار کشور

به صورت مسافری صادر می‌شود

ایلنا- مدیر دفتر بازرسازی و حفاظت از ذخایر ژنتیک آبی‌زیان سازمان شیلات گفت: ۵۰ درصد خاویار تولیدی به صورت مسافری صادر شده است. ناصر گرمی‌راد با بیان اینکه هر کیلو خاویار ۱۲۰۰ یورو صادر می‌شود، تصریح کرد: حدود ۵٫۵ تن خاویار صادر شده است این در حالیست که مطابق با آمار رسمی گمرک ۳ تن ۷۷۰ کیلو خاویار خارج شده است؛ همچنین هر فرد می‌تواند ۱۲۵ گرم به صورت مسافری خاویار از کشور خارج کند.

وی تصریح کرد: گوشت خاویاری برای کشورهای آذربایجان، ارمنستان و روسیه صادر می‌شود چرا که این گوشت بیشتر در کشورهای پیرامونی و همسایه خزر خواهان دارد اما خاویار ایرانی سال‌هاست که سهمی هم از بازارهای اروپایی را به خود اختصاص داده است.

گرمی‌راد با بیان اینکه چشم‌انداز تولید ۱۰۰ تن خاویار در ۱۴۰۴ را ترسیم کردیم، گفت: خاویار با نام ایران عجین و به عبارتی شناسنامه ایرانیان شده است از این رو با جدیت طرح افزایش تولید ماهیان خاویاری را دنبال می‌کنیم.

وی ادامه داد: طرحی که سازمان شیلات در سال ۱۹۳۰ راه‌انداز کرده‌اند گذاری تولید ۱۰ هزار تن گوشت و ۱۰۰ تن خاویار پرورشی بوده است که هم‌اکنون این ظرفیت‌سازی در کشور ایجاد شده است.

مدیر دفتر بازرسازی و حفاظت از ذخایر ژنتیک آبی‌زیان سازمان شیلات با اشاره به طولانی بودن پروسه تولید ماهیان خاویاری، تصریح کرد: پروانه تولید نزدیک به ۸ هزار تن گوشت خاویاری و بیش از ۱۰۰ تن خاویار صادر شده است که این مزارع در سال‌های آینده به چرخه تولید خواهند پیوست.

قیمت فروش نفت ایران به آسیا

افزایش یافت

رویترز به نقل از منابع آگاه گزارش کرد ایران قیمت فروش رسمی گریذ نفتی سبک خود به خریداران آسیایی را برای ماه اوت ۵۸ دلار و ۹۰ سنت در هر بشکه بالاتر از قیمت پایه نفت عمان ادو بی تعیین کرد که دو دلار و ۸۰ سنت بالاتر از قیمت تعیین شده برای ژوئیه بود.

قیمت گریذ نفتی سنگین ایران برای اوت ۵ دلار و ۶۰ سنت در هر بشکه بالاتر از قیمت پایه منطقه ای تعیین شد که یک دلار بالاتر از ماه پیش از آن بود. قیمت نفت فرزان ۵۵ دلار و ۶۵ سنت در هر بشکه بالاتر از قیمت پایه منطقه ای تعیین شد که ۹۵ سنت نسبت به ماه پیش از آن افزایش نشان داد.

قیمت نفت سسروش یک دلار و ۴۵ سنت در هر بشکه بالاتر از قیمت پایه منطقه ای تعیین شد که در مقایسه با ژوئیه، ۵۰ سنت افزایش داشت.

داشته باشیم. با توجه به منابع خوبی که در این کشور داریم، می‌توانیم بخشی از شرکت‌های توزیع عراق را به مدت‌های ۲۰ ساله تا ۵۰ ساله کرایه کنیم و درآمد داشته باشیم.

عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی تصریح کرد: قیمت برق در کشور عراق بالاست و مشکلی هم بابت پرداخت پول برق ندارد و از این حیث درآمد خوبی برای شرکت‌های ایرانی ایجاد خواهد شد، ضمن اینکه ایجاد اشتغال هم خواهیم کرد و این صورتی است که جدی باشیم و از بازار عراق سهم بگیریم، اما اگر دیر بچینیم شرکت‌های ترکیه، عربستان و امارات وارد می‌شوند.

وی گفت: اکنون شکی نیست که شبکه برق کشورهای عربی در حال گسترش است، از گذشته پلنی در رابطه با ارتباط شبکه برق فشار قوی تعریف کرده تا با اختلاف افق و پیک برق داد و ستد کرده و از احداث نیروگاه جدید خودداری کنند و به این ترتیب عراق هم به این شبکه متصل می‌شود.

به تورم در زندگی مردم تبدیل می‌شود. او هشدار داد: متوسط رشد نقدینگی که به ۴۰ درصد رسیده است باید طی ماه‌های آینده حداقل ۱۰ واحد در صد کاهش یابد. این مساله باید اولویت نخست و بسیار مهم سیاستگذار باشد. واقع‌هیچ موضوع سیاسی و اقتصادی دیگری به این اندازه اهمیت ندارد و اشاره به اینکه نقدینگی اصلی‌ترین متغیر اقتصادی سیاسی در اقتصاد ایران است، گفت: به این معنا که تصمیم‌گیرنده همیشه مشکلات را از طریق افزایش نقدینگی حل کرده. یعنی هر جا به کسری بودجه رسیده از ابزار خلق پول بهره گرفته و به همین دلیل رشد پایه پولی در اقتصاد ما بالاست.

اضطرابی صادرات به این کشور قرار می‌گیرد، منابع دیگری مثل عربستان را هم داشته باشد، گرچه میزان ظرفیت ورود انرژی از دیگر کشورها از جمله عربستان به عراق کفایت نمی‌کند و به ایران نمی‌رسد و ممکن است چند سال طول بکشد، اما اصل قضیه روشن است که این اتفاق می‌افتد.

وی افزود: مسئولین کشور و سیاستمداران باید در نظر بگیرند که عراق فرصت طلایی و بکر برای انجام پروژه‌های برق است. این کشور زیرساخت لازم را ندارد و کمپانی‌های ما هم ظرفیت خالی دارند که استفاده از آن می‌تواند تبدیل به درآمد ارزی برای کشور شده و کسری در آمد غیرنفتی را جبران کند.

مهندس هم پروژه‌های برقی در عراق و صادرات خدمات فنی و مهندسی و انرژی می‌توانیم درآمد خوبی از این کشور داشته باشیم، می‌توانیم ۳۰ تا ۴۰ میلیارد دلار پروژه تعریف کنیم و غیر از صادرات برق؛ در کارخانجات این کشور هم حضور داشته باشیم، غیر از بخش سرمایه‌گذاری در بخش توزیع هم حضور

وی گفت: این شوک‌ها در کشورهای مختلف دنیا سیاستگذار پولی مدیریت می‌کند و مانع از این می‌شود که بحران آفرین شود. این شوک‌ها به اقتصادی دفاع ماهر و دردم‌پذیر علت شده است. او ادامه داد: متأسفانه اقتصاد ایران در برابر شوک‌های وارده بی‌دفاع است و سیاستگذار پولی نقشی در مقابله با شوک‌ها ندارد چون اساساً سیاست پولی برای متمرکز شده نیست.

نیلی اضافه کرد: هر وقت در اقتصاد ما از بانک مرکزی صحبت می‌شود، مساله دستور دادن به بانک‌ها برای پرداخت تسهیلات ارزان قیمت به واحدهای تولیدی یا اعطای وام از دواج است و سیاستگذاری پولی کاملاً مغفول مانده. به همین دلیل مشاهده می‌کنید رشد نقدینگی در اقتصاد ایران افسار گسیخته است. او تاکید کرد: متوسط رشد نقدینگی در فاصله چهار ساله ۹۳ تا ۹۶ معادل ۲۴٫۳ درصد بوده که برای سال‌های ۹۷ تا ۱۴۰۰ ۳۴٫۳ درصد رسیده؛ یعنی ۱۰ واحد در صد به رشد نقدینگی اضافه شده است. به گفته وی این نرخ در سال‌های اخیر به بالاتر از ۴۰ درصد رسیده و در یک اقتصادی دفاع چنین روندی در افزایش نقدینگی به معنای حذف آرمش از کسبوکار و زندگی مردم است؛ چون هیچ حالتی بین شوک رشد بالای نقدینگی و سفره مردم وجود ندارد و در رشد نقدینگی هر میزان که باشد به طور کامل

عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی:

دیر بچینیم بازار برق عراق را تصاحب می‌کنند

می‌کند. عراق در نظر دارد به هر کشوری که امکان دارد اتصال برق داشته باشد تادر مواقعی که ایران در پیک تابستان و قطع

عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی گفت: ما با انجام پروژه‌های برقی در عراق و صادرات خدمات فنی و مهندسی و انرژی می‌توانیم درآمد خوبی از این کشور داشته باشیم، می‌توانیم ۲۰ تا ۴۰ میلیارد دلار پروژه تعریف کنیم و غیر از صادرات برق؛ در کارخانجات این کشور هم حضور داشته باشیم. حمیدرضا صالحی در گفت‌وگو با ایلنا، درباره برنامه اتصال شبکه برق عراق به عربستان و تأثیر آن بر کوچک شدن بازار ایران اظهار داشت: کشور عراق مثل هر کشوری به دنبال تامین انرژی خود از چند منبع است تا ضمن اینکه از تک‌منبعی درآید، بتواند تعادل ایجاد کند و از این حیث یک سیاست درست را دنبال

گفت‌وگو

مسعود نیلی:

زندگی برای مردم بسیار سخت‌تر خواهد شد

در سه سال اخیر به حدود ۴۰ درصد تورم ماهانه ۱٫۵ درصد به بیش از ۳۰ درصد رسیده که نشان از افزایش تقریباً دو برابری تورم دارد. وی گفت: اقتصاد ماه‌طور مرم‌ن دچار عدم تعادل‌هایی بوده که خروجی بلندمدت آن، تورم متوسط ۲۰ درصدی رانتیجه‌داده است. اما در حال حاضر نتیجه عدم تعادل‌های موجود تورم‌های به مراتب بالاتری شده است. او هشدار داد: باید تدبیر کرد که سیاستگذار پولی با اقدام از اروپا چه عواملی یا چه بخشی از این تورم می‌تواند مقابله کند تا این روند نگران‌کننده به طور کامل مانده نگردد و نشود انتظارات تورمی روی این اعداد جدید تنظیم نشود. او در بخش دیگری از سخنانش تاکید کرد: جنگ روسیه و اوکراین به شوک بزرگی برای اقتصاد جهان و به طور خاص اروپا تبدیل شده چون قیمت انرژی و کالاهای اساسی را به طور قابل توجهی افزایش داده است.

مسعود نیلی گفت: تقریباً سه سال است که در حال تجربه کردن نرخ تورم بسیار بالا هستیم و هنوز نمی‌دانیم در ادامه این تورم هم چنان افزایش و صعودی خواهد بود یا این که در این سطح بالا و جدید تثبیت خواهد شد. اما در صورت، نتیجه این است که زندگی برای مردم بسیار سخت‌تر خواهد شد. این اقتصاددان و استاد دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه شریف به «تجارت‌فردا» گفت: تا پیش از سال‌های ابتدای دهه ۱۳۹۰ رشد بلندمدت تورم سالانه در اقتصاد مارقمی حدود ۲۰ درصد ثابت کرده و توزیع ماهانه آن هم به طور متوسط حدود ۱٫۵ درصد بود و افزایش نرخ بانوسان‌های زیادی که در سال‌های متفاوت داشت به عنوان تورم مرم‌ن در نظر گرفته شده بود؛ یعنی نه نرخ پایین و قابل قبولی بود و نه آن قدر بالا بود که حساسیت زیادی در سیاستگذار برای کنترل و پایین آوردن آن ایجاد کند. به گفته نیلی نرخ تورم متوسط ۲۰ درصدی بلندمدت اقتصاد